

Streszczenie pracy doktorskiej Andrzeja Klimka – pt. „Ewolucja problemu ‘gwiazdorstwa’ w architekturze współczesnej – próba zdefiniowania zjawiska”

Nadrzędnym celem pracy jest stworzenie opracowania, które opisywałoby zjawisko tzw. „starchitektury” i identyfikowało procesy składające się na nie w sposób naukowy, a wykorzystując narzędzia socjologii sztuki przełamywałoby dotychczasowy redukcjonistyczny sposób opisywania historii architektury, który pomija szereg czynników mających wpływ na kształt obiektów. Przyjęto następujące hipotezy badawcze: o tzw. „starchitektach” możemy mówić w obecnej formie od ok. 1997 r., a do jego zaistnienia w architekturze przyczyniły się takie procesy jak globalizacja i przeobrażenia w świecie mediów. Pozabudowlana działalność jest dla „starchitektów” komplementarna do ich podstawowego zajęcia i niezbędna dla zdobywania, a później umacniania ich statusu gwiazd. Stopień popularności oraz nowość danej gwiazdy są w pewien sposób skorelowane z lokalizacją w globalnej przestrzeni ich obiektów.

Gwiazdorstwo jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, więc analiza tego fenomenu wymaga wykorzystania dorobku wielu gałęzi nauki. Analiza architektury gwiazdorskiej została zatem poprzedzona badaniami nad historią zawodu architekta i analizą procesu projektowo-wykonawczego. Przystudiowany został także medialny wizerunek gwiazd, a dyskurs najbardziej wpływowej krytyki architektonicznej jako posiadającej największą moc kreowania opinii zostanie poddany szczegółowym analizom. Dodatkowo badania wzbogacone zostały wiedzą z zakresu marketingu i brandingu. W analizach poza tradycyjnymi metodami historii architektury w dużej mierze wykorzystywane będą zdobycze socjologii sztuki i ekonomii kultury.

Opracowanie to przedstawia szersze ujęcie procesów zachodzących w architekturze, tak współczesnej, jak i dawnej, tak globalnej, jak i lokalnej, co powinno przyczynić się do lepszego zrozumienia tych przeobrażeń, a także zmiany postrzegania roli architekta w procesie powstawania budynków. Praca ma także za zadanie upowszechnianie lepszego rozumienia istnienia różnorodnych nurtów stylistycznych w architekturze. Poza tym może ona stanowić również wzór dla analogicznych badań w pozostałych dziedzinach produkcji kulturowej, zwłaszcza w zakresie sztuk wizualnych i filozofii lub teorii krytycznej, gdzie zjawisko gwiazdorstwa zdaje się wyrażać w bardzo podobny sposób jak w architekturze.

English abstract

The overriding purpose of the thesis is to create an elaboration, which would describe the phenomenon of starchitecture and would identify its component processes in a scientific way. Using the instruments of sociology of art would break the current reductionist mode of describing the history of architecture, which is oblivious to numerous factors that have an influence on the shape of the objects. The following research hypotheses have been established: the phenomenon of starchitects can be observed in present form since ca. 1997 r. and its occurrence was contributed by

such processes as globalization and transformations in the world of media. Non-constructional activity for architects is complementary to their basic occupation and essential for reaching and establishing their star statuses. Level of popularity and newness of the star are certainly correlated with the localization of his or her objects in global space.

The stardom is a multi-layer, multi-disciplinary phenomenon, therefore its analysis requires using the achievements of many branches of the science. Hence, analyses of the star-architecture has been preceded by the studies on the history of architectural profession and analyses of the designing and constructing processes. Media image of the stars has been discussed as well, and the discourse of the most influential architectural critique due to its supreme power of creating the opinion will be elaborated in details. Additionally the research has been enriched with the marketing and branding studies. In the analyses, besides the traditional methods of the history of architecture, the achievements of the sociology of art and economy of culture will be used as well.

This dissertation presents a further look on the processes occurring in architecture, no matter if contemporary or ancient, global or local, which should contribute to better understanding of these transformations, as well as to the change of recognition of the architects role in the process of buildings formation. The thesis finds its purpose also in disseminating better understanding of the existence of various stylistic currents in architecture. Besides, it can become a benchmark for analogical studies in another domains of cultural production, especially visual arts philosophy with critical theory, where the phenomenon of stardom seems to express in very similar manner as in architecture.